

HZ PEYGAMBER; EN GÜZEL MUALLİM ve MÜREBBİ

وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِّنْ بُطُونِ اُمّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

“Allah, sizi analarınızın karnından, siz hiçbir şey bilmez durumda iken çıkardı. Şükredesiniz diye size kulaklar, gözler ve kalpler verdi.” (Nahl, 16/78)

وَاِنَّمَا بُعِثْتُ مُعَلِّمًا ... “ve Ben, ancak bir muallim olarak gönderildim.” (İbn-i Mâce, Mukaddime, 17)

İnsan Allah tarafından yaratılmıştır ve varlığını Yaraticı’ya borçludur. O, yaradılışı icabı kötü değildir, fakat cehaleti sebebiyle bir şekilde kötülük işleyebilmektedir. Bu yüzden insanın bilgi ve eğitime ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaca binaen vahy “İkra” “Oku” emriyle başlamıştır.

Dünyaya hiçbir şey bilmez halde gelen insan (Nahl, 16/78) hayatta kendisi için gerekli olan bilgileri sonradan öğrenir. Demek ki insana rehberlik edilmesi, başkalarıyla münasebetlerini düzenli biçimde sağlayacak değerlerin ona öğretilmesi gerekmektedir. İşte bunların hepsi eğitimle gerçekleşir.

Eğitim, insanın doğuştan getirdiği yeteneklerini geliştirme ve şekillendirme; onu, din ve dünya ile ilgili vazifelerini hakkıyla yapabilecek duruma getirme faaliyetidir. Eğitimin amacı, sömürü sistemlerine boyun eğen köle insan değil, iyi ve olgun insan yetiştirip yeni nesli hayata ve geleceğe hazırlamaktır. İyi insan edepli insandır. Bunun da en güzel örneği, Kur’an’ın şahitliğiyle insan-ı kamil olan Hz. Peygamber (as) dir. **وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ** Sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin. (Kalem, 68/4)

Eğitimin en önemli ögesi doğru bilgidir. Doğru bilgi tüm erdemlerin aslıdır. İdeal bir eğitimin önündeki en büyük engel ise, bilginin yozlaştırılmasıdır. Bunun temel nedeni de eğitici ve yönetici konumunda bulunan kimselerin edepten uzak olma halleridir. Dünyanın içine düştüğü handikaplar bu yüzdendir. Bu durum iyi bir eğitimin kişi ve toplum açısından önemini ortaya koymaktadır.

İnsan, içinde yaşadığı dünyayı ve kainatı tanıyacak, öğrenecektir. Nimet ve hikmetlerden istifade edecektir. Eğitimin en muteber hedeflerinden biri de budur. Tembellik, uyuşukluk, zamanı boş geçirmek Allah’ın nimetlerine sırt çevirmektir.

Bizim terbiye sistemimizin mayası İslamiyet’tir, İslamiyet’in getirdiği değerlerdir. Bütün dünyayı etkileyen eğitim sistemlerinde, eğitim nazariyelerinde ve eğitim felsefelerinde fazilet namına ne kadar müsbet ilke, fikir ve iddia varsa hepsi İslamiyetin eğitimimize getirdiği değerlerde mevcuttur.

Dünya eğitimcileri terbiyenin nihai amacını “iyi vatandaş yetiştirmek” şeklinde ifade ederler. İslam’da terbiyenin nihai amacı iyi insan yetiştirmektir. İnsanlar neden okurlar? İstikballerini kazanmak, adam olmak, rahat ve huzurlu bir hayat geçirmek için... İstikbal dediğimiz şey, Nerede ise

15–25 yılı bulan "eğitim ve öğretim"i çıkardıktan sonra, geride 40–60 sene kalmaktadır. Elbette, bunca zahmetler, sıkıntılar, masraflar bu kısacık "istikbal" için değmez. Öyle ise, gerçek istikbâl, "ebedî, sonsuz" olan gelecektir. Orada rahat ve huzura kavuşmak için, okumak gerektir. İşte gerçek eğitim budur.

İşte tarihin şimdiye kadar gördüğü en büyük, en güzel muallim ve mürebbisi (eğitici ve öğreticisi) olan Efendimiz (sav) bunu lâıykıyla gerçekleştirebilmiş yüce bir şahsiyettir.

Bilim adamı Michael Hart, 1978 yılında kaleme aldığı «En Etkin 100» adlı kitabında; dünya tarihinde etki oluşturmuş 100 şahsiyeti sıralamış ve birinci sırada Hazret-i Muhammed (sav)’e yer vermiştir. Kitap ilk yayınlandığında büyük tartışmalara sebep olmuş, yazar bu tenkitlere şöyle cevap vermiştir: “Dünyanın en etkili insanlar listesinin başına Muhammed (sav)’i koymam bazı okurları şaşırtabilir, bazılarını da kuşkuya düşürebilir. Ancak Muhammed (sav) tarihte, hem dinî hem de din hârici sahada üstün başarılı olan tek insandı. 14 asır geçmesine rağmen Muhammed (sav)’in etkisi hâlâ güçlü bir şekilde devam etmektedir. Muhammed (sav); dinî ve ilmî alanda güçlü ve başarılı bir devlet kuran tek siyasî liderdir. Bu sebeple o, insanlık tarihinde en etkili olan kişi olmaya hak kazanmaktadır.”

Sevgili Peygamberimizin (sav); «Mübelliğ, Mübeşşir, Münzir» gibi birçok vasfı vardır. Şüphesiz bu vasıflarından biri de «Muallim» sıfatıdır. O, Allah Teâlâ tarafından biz insanları kemâle erdiren diye bir «muallim» bir mürebbi olarak gönderilmiştir.

Evet, O, (sav); bir öğretici, eğitimci ve en güzel muallim ve mürebbi dir. Eğitim dediğimiz şey insanı değiştirir, dönüştürür, olgunlaştırır. İnsanı kemâle erdiren, bir nevi fıtratına, özüne döndürenidir. Ömrü boyunca O, sav; ilmek ilmek İslâmî bir kişilik örmeye, inşa etmeye çalışmıştır.

Bu kişilik inşasının neticesinde; Hazret-i Ebûbekir, Hazret-i Ömer, Hazret-i Osman, Hazret-i Aliler yetişmiş; O’nun tedrisâtından geçen Hazret-i Mus’ab bin Umeyr, Hazret-i Muaz bin Cebelleri hayranlıkla temâşâ etmişizdir. Allah hepsinden râzı olsun.

İşte O’nun yanında yetişen sahabe, O’na tabii olanlar önceden nasıldılar, nasıl oldular? Sahabeden her biri bu eşsiz muallim ve terbiyecinin büyüklüğüne şahitlik eden, konuşan delillerdir. Bu durum bizlere bazı âlimlerinin şu güzel sözünü hatırlatıyor: “Hz. Peygamber (sav)’in hiçbir mucizesi olmasaydı da sadece ashabı olsaydı, bu bile onun peygamberliğini ispat etmeye yeterli olurdu.”

İşte Sevgili Peygamberimiz (sav); kaba saba, nefret sahibi, mutaassıp, estetikten yoksun câhiliyye toplumunu; nâzik, saygılı, merhamet sahibi ve estetik anlayışa sahip medenî bir topluma dönüştürmüştür.

- O, gaddarlığı merhamete dönüştürdü. Öyle ki, O’nun elinde; “feryatlar arasında” kızını diri diri gömen beşer, karıncayı bile ezemeyecek merhametli insana dönüştü.

- O; nefreti muhabbete, birbiriyle düşmanlığı, birbiriyle kardeşliğe dönüştürdü.
- O; insanı bu şekilde değiştirirken, dönüştürürken acaba hangi metotları kullandı? Gerçekten hepimizin, özellikle eğitimcilerin bunları öğrenmeye ihtiyacı var.
- O'nun insanı eğitmekte takip ettiği yöntemlerin başında merhamet gelmektedir. Merhamet, değişim ve dönüşümün en etkili metodudur. Eğer muhatabına merhametle muamele edersen, bir şekilde mutlaka karşılık bulursun. Rahmeten li'l-âlemin Efendimiz (sav), insanlara merhametle yaklaşırdı. Kendisine onca zulmü yapan insanları affetti. Ve sonuçta bu öyle etkili oldu ki geçmişte kendisine zulüm ve gaddarlık yapan insanların neredeyse hemen hepsi müslüman oldu. O'nun; "Ben size, bir babanın evlâdına öğrettiği gibi öğretiyorum." (İbn-i Mâce, Tahâret, 36) sözü, eğitim ve öğretimde etkili olan bu merhamet unsurunu, ne kadar da güzel ve veciz bir şekilde anlatmaktadır.

Merhamet bahçesinin nâdide gülü Efendimiz (sav); bir gün bindiği hayvan hırçınlaştığında, yularını sert bir şekilde çeken Hazret-i Âişe Vâlidemiz'e şöyle seslenmişti: "Ey Âişe, yumuşak davran! Çünkü rıfk (nezâket) nerede bulunursa onu güzelleştirir, nereden çıkarılıp alınırsa o da çirkinleşir." (Ebû Dâvûd, Cihâd, 1) Sevgili Peygamberimiz, (sav) kendisinin bir muallim olarak gönderildiğini ve esas vazifesinin bu olduğunu ifade buyurmuşlardır.

Bir gün evinden çıkıp mescide giden Hz. Peygamber, (sav) orada halka olmuş iki toplulukla karşılaşmıştı. Bunlardan birinci grup Kur'an- Kerim okuyor Allah'a dua ediyorlardı. İkinci grup ise ilim öğreniyor, öğretiyorlardı. Sevgi ve rahmet dolu bakışlarıyla onlara ilgi gösteren Resûl-i Ekrem, (sav) "Her biri hayır üzeredir. Şunlar Kur'an okuyorlar ve Allah'a dua ediyorlar; Allah dilerse onlara verir, dilerse vermez. Bunlar ise ilim öğreniyorlar ve ilim öğretiyorlar. Ben de muallim olarak gönderildim." (İbn Mace, Sünnet, 17) buyurarak onların halkasına katılmış ve kendisini eğitici ve öğretici olarak tarif etmişti.

Resûl-i Ekrem Efendimiz'in çok kısa sürede ulaştığı muvaffakiyet, nübüvvet nûrunun yardımıyla tatbik ettiği tâlim ve terbiye usûllerine dayanmaktadır. İnsanların gönüllerine ulaşmanın en kısa yollarını tespit için, Allah Resûlü'nün tatbik ettiği bu esasları açık bir şekilde ortaya koymak, anlamak ve uygulamak gerekmektedir.

Fahr-i Kâinât Efendimiz'in ashabını terbiye ve tezkiyede en çok kullandığı usûl sohbettir. Efendimiz'in sohbet meclisleridir. Bu, Allah Resûlü'nün hayatı boyunca tatbik ettiği en mühim terbiye metodudur.

Eğitim ve öğretimin önemini çok iyi bilen Hz. Peygamber, (sav) bunu gerçekleştirirken farklı yöntemler uygulardı. Her şeyden önce o, kendisinden tavsiye isteyen insanların her birinin durumunu, anlayış seviyesini, ruh hâlini ve ihtiyacını dikkate alarak farklı tavsiye ve muamelede bulunurdu.

Resûlullâh (sav), insanların kusurlarını yüzlerine vurmazdı. gördüğü hatalı davranışlarda hatayı işleyen kişiyi bizzat muhatap almaksızın sanki herkese söylüyormuşcasına genel ifadeler kullanırdı. Böylece hata işleyen kişinin toplum içinde rencide olmadan yanlışını düzeltmesini sağlardı. Hz. Âişe'nin (ra) anlattığına göre Peygamberimiz, (sav) birisinin kendisi hakkında bir şey söylediğini duyduğunda: “Falana ne oluyor ki şöyle şöyle söylüyor.” demez de “Bazı kimselere ne oluyor ki şöyle şöyle söylüyorlar.” derdi. (Ebû Dâvud, Edeb, 6)

Efendimiz (sav), bazen de muhâtaplarının hatâsını onlara yakıştıramadığını hissettirmek maksadıyla: “– Bana ne oluyor ki sizi böyle görüyorum.” buyururdu. (Buhâri, Menâkıb, 25; Müslim, Salât, 119) Kutlu Nebî (sav) insanları eğitirken zaman zaman onlara iltifat ederek teşvik etme yöntemini de kullanırdı. Ebû Hüreyre'nin, “Kıyamet gününde senin şefaatinle en çok kim mutlu olacak?” sorusu üzerine Allah Resûlü, (sav) “Ey Ebû Hüreyre, senin bu konulara düşkünlüğünü bildiğim için bu soruyu senden önce kimsenin sormayacağını tahmin ediyordum.” (Buhari, Rikak, 51) buyurarak onun soru sormasından memnun olmuş, onu övmüş ve bu şekilde davranmaya teşvik etmişti.

Fahr-i Kainât Efendimiz, insanları terbiye ederken onların hatalarını tashihe önem vermiş, bunları düzeltirken çok dikkatli davranmış ümmetine de bu güzel ahlakla süslenmelerini tavsiye etmiştir: “Allah Teâlâ kullarına lûtuftârdır. Onlara kolaylık gösterilmesine memnun olur. Zorluk çıkaranlara ve başkalarına vermediği sevabı, kolaylık gösterenlere verir.” (Buhâri, Edeb, 35; Müslim, Birr, 77)

O, bir seferinde Hazret-i Âişe Vâlidemiz'e şöyle demiştir: “... Allah beni sıkıntı verip zorlaştırıcı olarak göndermedi. Beni ancak kolaylaştırıcı bir öğretmen olarak gönderdi.” (Müslim, Talâk, 29)

Yine O; dert sahibi eğitimcilere şu çağrıda bulunmuştur: “Kolaylaştırın zorlaştırmayın; müjdeleyin, nefret ettirmeyin!” (Buhâri, İlim, 11)

Bir defasında namaz esnasında aksıran birisine yanlışlıkla; «Yerhamükallah!» diyen Muâviye bin Hakem (ra)'a ashab büyük tepki göstermişti. Namazdan sonra diğerlerinin aksine Allah Rasûlü (sav)'in yumuşak üslûbundan etkilenen Hazret-i Muâviye şöyle demişti: “Anam-babam O'na fedâ olsun! Ne O'ndan önce ne de sonra, O'ndan daha güzel öğreten birini görmedim. Vallâhi Rasûlullah beni ne azarladı, ne bana vurdu, ne de hakaret etti...” (Müslim, Mesâcid, 30)

Resûl-i Ekrem Efendimiz, insanların ve özellikle henüz İslâmî terbiyeyi almamış bedevilerin uygunsuz davranışlarına karşı hep rıfk ve mülâyemetle muâmele etmiştir. Onların sert tavırlarına sertlikle değil, bilakis onların kalplerini cezbedecek şuurlu bir yumuşaklıkla mukâbelede bulunmuştur. (Ebû Dâvud, Tahâret, 136) Bir gün yeni Müslüman olmuş bir adam, zemini toprak ve kumluk olan mescide küçük abdestini bozmuştu. Orada bulunanlar adamın üzerine yürümek üzereyken Resûlullah onlara, “Siz ancak kolaylaştırıcı olarak gönderildiniz, zorlaştırıcı olarak gönderilmediniz.

Onun küçük abdestini bozduğu yere bir kova su döküverin.” (Ebu Davud, Taharet, 136) diyerek müdahale etmişti.

Allah Resulü’nün terbiye usulünde muhataplarına yumuşak davranmak esastı. O, mütebessim çehresi, tatlı dil ve güzel üslûbuyla muhataplar üzerinde hep olumlu izler bırakmıştır. Bir gün yanına gelen ve zina etmek istediğini söyleyen bir gencin insanlar tarafından azarlandığını görünce onlara mani olmuş, onu yakınına oturtmuştu. Rencide etmeden ve onurunu kırmadan, kendi yakınlarına böyle bir davranışın yapılması durumunda tavrının ne olacağını sormuş ve aldığı cevap üzerine Allah Resûlü, (sav) hiç kimsenin annesiyle, kızıyla, kız kardeşiyle, halasıyla teyzesiyle zina yapılmasını istemeyeceğini bildirerek ikna olmasını sağlamış ve ona dua ederek göndermişti. (İbn Hanbel, V, 257)

Hız. Peygamber, kimi zaman muhatabını uyarmak, onun ilgi ve merakını artırmak için farklı şekillerde sorular sorarak konuya dikkat çekerek. Peygamber Efendimiz (sav) “Kevser nedir bilir misiniz?” (Ebu Davud, Salat, 121-122) “Müflis kimdir bilir misiniz?” (Müslim, Birr, 59) “Gıybet nedir bilir misiniz” gibi sorular sorarak muhataplarının dikkatini çekmişti.

Hız. Peygamber bazen bir konuyu herkesin anlayabileceği bir örnekle tasvir ederek anlatırdı. “Temsil” adı verilen bu yöntemle inanç, amel ve ahlâk konularına dair kıssalar, Müslümanların terbiye ve eğitiminde son derece önemli bir tesir oluşturunuyordu. (Müslümanlar, bir beden azaları gibidir-bir binanın tuğlaları gibidir. Buhârî, Edeb 27-salat 88; Müslim, Birr 65,66-)

Resûlullah (sav), bazen çocuklara “Yavrucuğum” (Tirmizi, İlim, 16) ifadesiyle seslenir, böylece duygu dünyasına hitap eder, dikkatini toplar ve söylediklerinin iyi belellenmesini sağlardı. Resûl-i Ekrem’in konuşma ve söyleşilerinde, beden dilini de güzel bir şekilde kullandığı anlaşılmaktadır. Eğitim faaliyetinde muhatabın durumuna göre yumuşak, içten ve dokunaklı bir ses tonuyla veya yüksek sesle konuşmasının yanı sıra jest ve mimikleriyle de muhatabın ruh dünyasını ve fizik varlığını harekete geçirirdi. Câbir b. Abdullah, Resûlullah’ın (bazen) hutbe verişini şöyle anlatmaktadır: “Hız. Peygamber (sav) hitap ettiği zaman gözleri kızarır, sesi yükselir, sanki bir orduyu uyarıyormuşçasına celallenirdi...” (Müslim, Cuma, 43)

Hız. Peygamber, anlatacağı konuların daha iyi anlaşılması ve öğrenilmesi için zaman zaman şekiller çizer, benzetmeler de yapardı.

Fahr-i Kâinât Efendimiz’in eğitim ve öğretimde üzerinde durduğu diğer bir husus tatbik ederek öğretmesidir. Muhatabın, meseleyi kolayca anlayıp uygulayabilmesi açısından en faydalı metod budur. Amr bin şuaib’in dedesinden rivâyetine göre bir adam Fahr-i Kâinât Efendimize gelerek: _ Yâ Resûlallâh! Abdest nasıl alınır, diye sordu. Allâh Rasûlü hemen bir kapla su istedi. Ellerini, yüzünü, kollarını üçer kez yıkadı. Ardından başını meshetti. İşaret parmaklarını kulaklarına sokarak baş parmakları ile kulaklarının dışını, işaret parmaklarıyla da içini meshetti. Sonra da ayaklarını üç kez yıkadı ve: “ _ İşte abdest bu şekilde alınır.” buyurdu. (Ebû Dâvûd, Tahâret, 52)

Efendimiz, talim ve terbiyede basitten zora doğru bir yol takip ederdi. Bir sahabe şöyle anlatıyor: “Biz, Peygamber Efendimiz’den on âyet alır, bunlardaki bilgileri ve amelleri öğrenmeden diğer on âyete geçmezdik. Resûlullah -sallallâhu aleyhi ve sellem- bize hem ilim hem de ameli (birlikte) öğretirdi.” (İbn-i Hanbel, V, 410; Heysemi, I, 165)

Sevgili peygamberimiz her ne sebeple olursa olsun muhatab olduğu insanlara, kadın-erkek, genç-ihtiyar demeden mutlaka değer verirdi. Onlara hep gönüllerini ferahlatacak, kendilerine olan güveni artıracak konuşmalar yapardı. Hz. Enes (ra)’ın haber verdiği göre Resûlullâh (sav) bir kimseye rastladığı zaman onunla konuşur, o kişi ayrılmadıkça da yüzünü ondan çevirmezdi. Musâfaha yaptığında, o kimse elini çekmeden elini çekmezdi.

Efendimiz’in terbiyesinde dikkat çeken yönlerden biri de muhatabının seviyesini dikkate almasıdır. Allah Resûlü (sav) İbn-i Abbas (ra)’ya: “Ey İbn-i Abbas, insanlara akıllarının almayacağı bir söz söyleme. Zira böyle yapman fitneye düşmelerine sebep olur” tavsiyesinde bulunmuştur. (Deylemî, V, 359)

Allah Resûlü (sav)’nın terbiye metodunda en çok karşılaştığımız bir husus da muhataplarına ihsan ve ikramda bulunmasıdır. Suffe ashâbı fakir kimselerdi. Bir keresinde Nebîyy-i Muhterem (sav) şöyle buyurdu: “İki kişilik yemeği olan (suffe ashâbından) bir üçüncüsünü; dört kişilik yemeği olan da bir beşincisini ve hatta altıncısını yemeğe buyur edip götürsün!” Ebû Bekir, onlardan üç kişiyi evine getirdi. Nebî (sav) de on kişiyi alıp götürdü.” (Buhârî, Mevâkit, 41; Müslim, Eşribe, 176, 177)

Resulullah (sav) nübüvvetle birlikte insanlar arasında ilmi yaymaya ve neşretmeye girişti. Açıklamalarının güzelliği, konuşmasının fasihliği, kelimelerinin netliği, üslubunun tatlılığı, ikazlarının nezaketi, son derece müşfik oluşu, kızgınlığında bile hikmetli davranışı, son derece dikkatli ve uyanık oluşu, insanlara aşırı ilgisi ve merhametiyle O gerçekten de bu dünyada en güzel muallim ve mürebbidir.

Kısa bir zaman dilimi içerisinde Hz. Peygamber (sav)’ın elinde bu kadar çok insanın yetişmesinde bir gariplik yoktur. Çünkü Hz. Peygamber (sav) onlara karşı toplu eğitim seferberliği başlatmıştır. Onları cehaleti kökünden kaldırmaya yönlendirmiş ve bu yönde teşvik etmiştir. Bu hususta gevşeklik göstermekten son derece sakındırmıştır. Bu yüzden bu insanlar Hz. Peygamber (sav)’e gelip ilim aldılar, dinlerini öğrendiler ve birbirlerine öğretip bilgilendiler. Böylece kısa süre içerisinde cehaleti üzerlerinden attılar.

Tarih ne Hz. Peygamber (sav)’den önce ne de ondan sonra ilme ve eğitime bu derece önem verip onu yücelten başka bir kimseye şahitlik etmemiştir.

Evet, şimdi O, aramızda yok. O’nun her biri inci tanesi gibi olan sözlerini fem-i saâdetlerinden işitemiyoruz. Ama O, sünnetiyle aramızda yaşıyor. Sünnetiyle bizi terbiye etmeye devam ediyor.

Şunu unutmayalım ki; ne kadar çok sünnetine sarılırsak, o kadar O'nun rahle-i tedrisinde bulunmuş oluruz.

Rabbim en güzel muallim ve mürebbînin terbiyesi altına girmeyi, O'nun ahlâkıyla ahlâklanmayı cümlemize ve cümlemizin evlatlarına nasip ve müyesser eylesin. Âmin...

Konuyla ilgili bazı Ayet ve Hadisler:

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

“O, ümmilere, içlerinden, kendilerine âyetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara kitabı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderendir. Hâlbuki onlar, bundan önce apaçık bir sapıklık içinde idiler.” (Cuma-2)

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ٢٨

“Biz, seni ancak bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Fakat insanların çoğu bilmezler.” (Sebe- 28)

وَأَنْتَ أَعْلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ Ve sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin. (el-Kalem 68/4)
لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ

“Andolsun, size kendi içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya düşmeniz ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, mü'minlere karşı da çok şefkatli ve merhametlidir.” (et-Tevbe 9/128)

“Hiç bir baba çocuğuna güzel terbiyeden daha iyi bir hediye veremez” (Ali Nasif, et-Tac, Beyrut 1961, V, 8).

“Bir adamın çocuğunu eğitip terbiye etmesi maddi (içerikli) sadakalar dağıtmasından daha hayırlıdır” (Ali Nasif, et-Tac, V, 8)

“Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı “alak”tan yarattı. Oku! Senin Rabbin en cömert olandır. O, kalemle yazmayı öğretendir, insana bilmediğini öğretendir.” (A'lak, 1-5)

العلم فريضة على كل مسلم و مسلمة
“İlim öğrenmek kadın-erkek her Müslüman’a farzdır.” (İbn Mace, Mukaddime, 17)

Peygamberimiz hakkında; “Allah'ın izniyle bir dâvetçi ve nur saçan bir kandil” (Ahzâb, 33/46)

“لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا” Andolsun, Allah’ın Resûlünde sizin için; Allah’a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah’ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır.” (Ahzâb, 33/21)

"Allah’ın, (fethedilen) memleketlerin ahalisinden savaşılmaksızın peygamberine kazandırdığı mallar; Allah’a, peygambere, onun yakınlarına, yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışlara aittir. O mallar, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir servet (ve güç) hâline gelmesin diye (Allah böyle hükmetmiştir). Peygamber size ne veriyse onu alın, neyi de size yasak ettiyse ondan vazgeçin. Allah’a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz, Allah’ın azabı çetindir.” (Haşr, 59/7)

“(Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.” (Enbiyâ, 21/107)

“Müslüman, dilinden ve elinden müslümanların emin olduğu kimsedir. Mümin de diğer insanların canları ve malları hususunda kendisine güvendiği kimsedir” (Müslim, İman, 14, I, 65.)

“Sen af yolunu tut, iyiliği emret, cahillerden yüz çevir.” buyurulmaktadır (A’raf, 7/199)

“Yumuşak huydan yoksun olan, iyilikten de yoksun olur” (Müslim, Birr, 23. III, 2003.)

“Ben, ahlâkın güzelliklerini tamamlamak için gönderildim.” (Malik, Hüsnü'l-Hulk, 8)